

Potreba novej „zelenej revolúcie“ pre potravinovú bezpečnosť

In: Svetové pôdohospodárstvo, roč. XI, 2009, č.9, str. 2

Pre nasýtenie rastúcej svetovej populácie bude potrebná „zelená revolúcia“, uviedla nová štúdia o potravinovej bezpečnosti. „Veríme, že rastúca svetová populácia (predpokladaných 9 mld. ľudí celkovo v roku 2050) môže byť nasýtená, ak sa podniknú vhodné kroky,“ uvádza štúdia Deutsche Bank, dodávajúc, že „toto si žiada udržať rast produktivity v poľnohospodárskom sektore environmentálne aj sociálne udržateľným spôsobom.“

Bola dosiahnutá všeobecná dohoda o potrebe využiť potenciál malých farmárov v rozvíjajúcom sa svete na zvýšenie ich produktivity, zatiaľ čo európski farmári nemusia nevyhnutne produkovať viac.

Claire Schaffnit-Chatterjee, predstaviteľka Deutsche Bank sa odvoláva na to, že „ostatná zelená revolúcia bola náročná na vstupy a teraz by mala byť náročná na vedomosti.“ Viac významu sa prikladá celému potravinovému systému a integrovaným systémom riadenia ako individuálnej produktivite plodín. Deutsche Bank zdôrazňuje, že výskum osiva a plodín je príliš rozhodujúci na to, aby bol ponechaný iba na súkromný sektor, ktorý má záujem o maximalizáciu zisku akcionárov.

Diverzifikovaná inovácia plodín

Ariel Brunner, senior predstaviteľ európskej poľnohospodárskej politiky pre výskyt vtákov uviedol, že nové technológie – vrátane biotechnológií – by mohli pomôcť zvýšiť produktivitu v krátkom čase, ale v dlhodobej perspektíve môžu zapríčiniť zraniteľnosť.

Tieto technológie nesmú byť vyvíjané smerom, ktorý obmedzuje biodiverzitu plodín a necháva úrodu zraniteľnou voči zničeniu škodcami alebo extrémnym počasím, uviedol Brunner, vysvetľujúc negatívny dopad na potravinovú bezpečnosť, ktorý hrozí v dlhodobom horizonte.

Dostupnosť pôdy

Štúdia pripomína, že nové možnosti poskytuje rastúca dostupnosť poľnohospodárskej pôdy (s rozsiahlymi pásmi pôdy teoreticky stále dostupnej v subsaharskej Afrike a Latinskej Amerike), ale varuje pred environmentálnymi nákladmi intenzifikácie produkcie na lesnej pôde a iných prírodných oblastiach, rovnako ako ekonomickými nákladmi vytvorenia novej poľnohospodárskej infraštruktúry.

Svetová populácia a HDP na hlavu vzrástli v rokoch 1997-2008 takmer o polovicu v porovnaní s obdobím 1985 -1996 a predpokladá sa, že budú v nasledujúcej dekáde rásť pomalšie.

Takisto rastú pochybnosti o dopade predpokladaných zmien v stravovaní u rastúcich ázijských ekonomík, čo naznačuje aj mierne zvýšenie svetovej produkcie hovädzieho mäsa o 1% v rokoch 1985- 1996 a potom o ďalšie 1% v rokoch 1997-2008.

Okrem iného zazneli varovania o znižovaní dostupnosti pôdy a potravín a poukázali na to, že pokiaľ v roku 1960 bola dostupná poľnohospodárska pôda na hlavu o výmere 0,44 hektárov, svetové údaje v súčasnosti hovoria o znížení na 0,2 hektára.

Nevhodná politika zhoršuje potravinovú bezpečnosť

Autori štúdie sa zhodli na tom, že nevhodná politika môže nanovo vyostriť situáciu v potravinovej bezpečnosti.

Štúdia v reakcii na exportné reštrikcie uložené 30 krajinami, ktorými reagovali na zvýšenie cien potravín v rokoch 2007- 08, vyzvala, aby sa v rámci rokovaní o budúcej liberalizácii svetového trhu vybudoval systém ochrany proti protekcionistickým opatreniam v časoch nedostatku potravín. Ako príklad bolo uvedené, že niektoré komodity – vrátane ryže – boli vtiahnuté do cenovej krízy potravín pôsobením zlej politiky a paniky skôr ako skutočným znížením dodávok alebo náporom dopytu.

Potenciál malých fariem

Štúdia zdôrazňuje potenciál malých fariem v boji za potravinovú bezpečnosť v rozvíjajúcom sa svete. Ich potenciál spočíva v odklone sa od produkcie za účelom prežitia ku komerčnému hospodáreniu. „Poľnohospodársky rast zahŕňa zvýšenú dostupnosť potravín a príjmov drobných roľníkov a tak vytvára dopyt po lokálne produkovaných tovaroch a službách,“ uvádza štúdia. Zároveň vyzýva k diverzifikácii základu potravinovej produkcie ako reakcie na súčasnú dominanciu multinárodných spoločností v potravinárskom sektore.

Malí farmári majú schopnosť zlepšiť produkciu, vzhľadom k tomu, že samozásobiteľské farmy v treťom svete pracujú iba na 10 až 20% svojej kapacity. Malým farmárom bránia vo zvýšení ich produkcie rôzne prekážky. Medzi kľúčové požiadavky malých farmárov na presun ku komerčnému hospodáreniu patria prístup k pôde, vode, mechanizmom a fungujúcemu trhu pre základný tovar a vysoko hodnotné komodity.

SPP pod paľbou

Rozvinuté krajiny by sa mali vyvarovať politiky, ktorá zahŕňa stratový vývoz dotovaných potravín na trhy tretieho sveta, vrátane foriem potravinovej pomoci. Zároveň sa odporúča pomoc v hotovosti ako lepšia možnosť, ktorá umožňuje štrukturálny rast potravinovej kapacity tretieho sveta.

Takisto bola kritizovaná aj SPP. EÚ by mala ďalej reformovať svoju poľnohospodársku politiku skúmaním príjemcov SPP za účelom zabezpečenia, aby spôsob, ktorým sú distribuované peniaze prinášal environmentálne a sociálne výhody spolu s vyrovnaním nepomeru platieb medzi starými a novými členskými štátmi.

SPP podporuje potravinovú bezpečnosť

EÚ uspela v posune financovania od podpory produktov k podpore producentov v smere, ktorý oslabuje nadbytok čistej produkcie pre takmer všetky produkty.

Podpora SPP nie je nevyhnutná kvôli udržiavaniu úrovne potravinovej produkcie EÚ, ale je nevyhnutná v zabránení opúšťania pôdy a posilnenia produkcie určitých komodít.

Súčasná štúdia Scenár 2020, uskutočnená v roku 2007 skupinou univerzít a organizácií vidieckej politiky, zameriavajúca sa na scenáre podpory z SPP v roku 2020 zistila, že model liberalizácie bez priamych podpôr by mal mať väčší efekt na príjem fariem a ich štruktúru ako na aktuálnu úroveň produkcie.